

Venceremos!

Έντυπη έκφραση της Αριστερής Ριζοσπαστικής Ενότητας Μεταπτυχιακών – ΕΑΑΚ
Τεύχος 1^ο, Ιούνης 2005

Θα νικήσουμε!

Πολλοί, ίσως, παραξενευτούν απ' την επιλογή του τίτλου. Η αγωνιστική αισιοδοξία ξέρουμε καλά ότι σε πολλούς φαίνεται ντεμοντέ, ότι ιδιαίτερα στο χώρο των μεταπτυχιακών θυμίζει απλά κάτι απ' τα περασμένα φοιτητικά χρόνια. Είναι αρκετοί αυτοί που βιάστηκαν να βάλουν γραβάτα και παπιόν, να πάρουν στο χέρι το χαρτοφύλακα και να περάσουν απ' την άλλη πλευρά, μαζί με τους καθηγητές, συνομιλητές με το υπουργείο, πρόθυμοι να προτείνουν τις «βιώσιμες» και «εφικτές» πάντα λύσεις στα μικρά προβλήματα. Παράλληλα, απαξίωση των γενικών συνελεύσεων και γενικευμένη αποχή από τις συλλογικές διαδικασίες. Φτύσιμο για όλους όσους τους νοιάζει μόνο «το βόλεμα, η κονόμα, η λούφα και η παραλλαγή»; Ωστόσο, το

φτύσιμο δε φτάνει. Γιατί καταλήγει να μετατρέπει τον αγώνα για τη ζωή σε ατομική υπόθεση. Εμείς θα πάμε κόντρα στη λογική τους, όχι από πείσμα να ξεχωρίζουμε βάζοντας στο έντυπό μας τον Τσε, αλλά επειδή πιστεύουμε ότι τα συμφέροντά μας, δεμένα άρρηκτα με αυτά της πλειοψηφίας των φοιτητών και της υπόλοιπης νεολαίας που αύριο θα βγει στην παραγωγή, θα κατακτηθούν μόνο με αγώνες, μαζικούς, συλλογικούς και ανατρεπτικούς. Να τραντάξουμε επιτέλους συθέμελα όλους τους «νηφάλιους», «συνετούς ρεαλιστές» που χτίζουν το μέλλον τους στην πλάτη μας, που αγωνιούν για το πώς θα τη βολέψουν.

Και η πιο μεγάλη πορεία στον κόσμο αρχίζει μ' ένα μικρό βήμα μπροστά.

Ας το κάνουμε όλοι μαζί...

**«...αν θες ν' αγγίξεις την αλήθεια,
για βγες απ' έξω απ' τη συνήθεια...»**

Venceremos, Ν. Άσιμος

Τι έκανες στο Μπέργκεν Μαριέττα;

Αν ο «εθνικός διάλογος για την παιδεία» ξεκίνησε με τη σύσταση του ΕΣΥΠ και τις προτάσεις για την κατάργηση κάθε δικαιώματος όπως η δημόσια και δωρεάν παιδεία, την προηγούμενη Δευτέρα η Κουτσίκου έθεσε επίσημο τέλος στο διάλογο αυτό με το νομοσχέδιο για την αξιολόγηση. Αυτή τη φορά, η κυβέρνηση, χωρίς να συζητήσει με τους συνδαιτυμόνες της του ΕΣΥΠ (ΣΕΒ, εκκλησία, ΓΣΕΕ κ.λπ.) ενήργησε άμεσα ενόψει της συνόδου στο Μπέργκεν, στις 19 του Μάη. Η σύνοδος αυτή έγινε για να αξιολογήσει κατά πόσον όλες οι αντιδραστικές εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις της Ε.Ε εφαρμόζονται στα κράτη μέλη με στόχο

τη δημιουργία ενός ανταγωνιστικού και ανταποδοτικού προς τις ανάγκες της αγοράς, Κοινού Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΚΕΧΑΕ). Στα πρότυπα του αγγλοσαξονικού συστήματος επιδιώκεται να θεσμοθετηθεί για άλλη μια φορά, μια άλλη μορφή πανεπιστημίου με πιο επιχειρηματικά χαρακτηριστικά που παράλληλα θα παράγει αποφοίτους ευέλικτους και άμεσα προσαρμόσιμους, χωρίς κόστος, στις πρόσκαιρες ανάγκες του εκάστοτε εργοδότη.

Όταν πριν 6 χρόνια υπογράφηκε η συνθήκη της Μπολόνια η αντίστροφη μέτρηση για τα ελληνικά πανεπιστήμια άρχισε. Η δημιουργία ευέλικτων και ειδικευμένων προγραμμάτων σπουδών σύμφωνα με τις πρόσκαιρες ανάγκες

της αγοράς και η αναγνώριση κάθε τριετούς προγράμματος σπουδών από ΙΕΚ, ΚΕΣ κ.λπ. ως bachelor, κατωτατοποίησε όλα τα πτυχία και αποτέλεσε τον προπομπό για την υιοθέτηση του μοντέλου των δύο κύκλων σπουδών (bachelor-master). Σήμερα, η ίδρυση Ινστιτούτων Δια Βίου Εκπαίδευσης για την επανακατάρτιση των πτυχιούχων και η δημιουργία του φαύλου κύκλου πρόσκαιρη εργασία – ανεργία - επανακατάρτιση αποδεικνύει περίτρανα τους λόγους πολυδιάσπασης και κατωτατοποίησης όλων των πτυχίων. Παράλληλα, με τα νομοσχέδια «για την οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια των πανεπιστημίων» και «για τα μεταπτυχιακά και την έρευνα» και με την ταυτόχρονη υποχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης, τα πανεπιστήμια μπήκαν ακόμα πιο έντονα στην τροχιά της επιχειρηματικότητας. Τα προγράμματα σπουδών, προπτυχιακά και μεταπτυχιακά και το περιεχόμενο της έρευνας καθορίζονται πλέον σε μεγάλο βαθμό από τις επιχειρήσεις - σπόνσορες των ιδρυμάτων. Η προσαρμοστικότητα, άλλωστε, των ιδρυμάτων σε αυτές τις συνθήκες είναι που καθορίζει τη βιωσιμότητά τους. Αναλώσιμο υλικό των ερευνητικών των επιχειρήσεων οι μεταπτυχιακοί και οι υποψήφιοι διδάκτορες που δουλεύουν με άθλιες μισθολογικές συνθήκες έως και αμισθί σε προγράμματα αμφιβόλου ποιότητας ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Η σύνοδος του Μπέργκεν ήρθε όχι μόνο να αξιολογήσει κατά πόσον όλες οι παραπάνω μεταρρυθμίσεις έχουν εφαρμοσθεί στα κράτη μέλη αλλά και να πιέσει για την εφαρμογή του ρυθμιστικού-ελεγκτικού μηχανισμού δημιουργίας συγκρίσιμων πτυχίων και παραγωγικών-ανταποδοτικών ερευνητών και εργαζομένων στα πανεπιστήμια ως ικανή και αναγκαία προϋπόθεση δημιουργίας του ΚΕΧΑΕ. Ο μηχανισμός αυτός δεν είναι άλλος από την αξιολόγηση των ιδρυμάτων, που όσο και αν πλασάρεται ως μηχανισμός

διασφάλισης «ποιότητας», τα ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια που θέτει καθιστούν σαφές ότι ως ποιότητα ορίζεται το αντίκρισμα των πανεπιστημίων, της έρευνας και των αποφοίτων του, στις πρόσκαιρες τεχνολογικές και άλλες ανάγκες της αγοράς.

Το νομοσχέδιο που κατέθεσε η Κουτσίκου, κινείται σε αυτό το πνεύμα. Η «εσωτερική», δήθεν ακαδημαϊκή αξιολόγηση, συμπληρώνεται από τη «εξωτερική» που διενεργούν «επιστήμονες με κύρος και επαγγελματικοί φορείς συναφούς γνωστικού αντικείμενου με την εκάστοτε σχολή», όπως προβλέπει το νομοσχέδιο. Αν και αρκετά συγκεκριμένα, ως κριτήρια «επιτυχίας» για κάθε ίδρυμα είναι το κατά πόσον μπορεί να επιδείξει ότι «προσελκύει» ερευνητικά προγράμματα από τις επιχειρήσεις, ότι έχει προσαρμοστεί στις τεχνολογικές εξελίξεις και πώς αυτό εκφράζεται ποσοτικά σε εργασίες των φοιτητών και των ΔΕΠ και στο περιεχόμενο των σπουδών που παρέχει. Είναι σαφές πως όποιος «δε συμμορφώνεται προς τας υποδείξεις» έχει την κατάληξη των ιδρυμάτων ή των μεταπτυχιακών που κλείνουν, ή αναπροσαρμόζονται συνεχώς, για να προσελκύσουν προγράμματα, ΕΠΕΑΕΚ κ.λπ. Παράλληλα, το νομοσχέδιο επιδιώκει και την καθιέρωση του «ατομικού φακέλου προσόντων» με την εφαρμογή των πιστωτικών μονάδων προσπαθώντας να καταργήσει κάθε έννοια συλλογικής διεκδίκησης των αποφοίτων.

Με τις αλλαγές αυτές, στο στόχαστρο είναι κατά βάση οι μεταπτυχιακοί και οι υποψήφιοι διδάκτορες ιδιαίτερα σε σχολές τεχνολογικής αιχμής, που ήδη έχουν βιώσει τι σημαίνει αναπροσαρμογή στο περιεχόμενο των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, τι σημαίνουν δίδακτρα στα μεταπτυχιακά για τη διασφάλιση υποτίθεται της βιωσιμότητάς τους αλλά και τι σημαίνει μαύρη εργασία σε προγράμματα, όπου παράγονται

αμφιβόλου χρησιμότητας για τις κοινωνικές ανάγκες ερευνητικά προϊόντα που καρπώνονται οι επιχειρήσεις.

Απέναντι σε αυτήν την πραγματικότητα, δεκάδες φοιτητικοί σύλλογοι έδωσαν κατά τη διάρκεια της χρονιάς δυναμικά την απάντησή τους. Ήρθε επιτέλους η ώρα οι μεταπτυχιακοί να πάψουν να

είναι απομονωμένοι και να δώσουν μια μαχητική απάντηση μέσα από μαζικές γενικές συνελεύσεις.

«Together we stand

Divided we fall»

pink floyd

Ντίνια Μπαθρέλλου (βιολογικό)

Δωρεάν τριτοβάθμια εκπαίδευση: Το πιο σύντομο ανέκδοτο

Η εξαίρεση: Ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα στο οποίο δεν πληρώνεις δίδακτρα. Το «αυτονόητο»: Να σκας το λιγότερο 2 χιλιάδες ευρώ το χρόνο για να πάρεις το 'χαρτί'. Ποιος μίλησε για δημόσια και δωρεάν τριτοβάθμια εκπαίδευση; Ο όρος παραπέμπει μάλλον σ' ένα απροσδιόριστο παρελθόν, όταν δεν χρειαζόταν να δαπανήσει κανείς χρήματα για να εισαχθεί σε κάποιο πανεπιστήμιο. Κι αλήθεια, πότε συνέβαινε κάτι τέτοιο;

Επαναφορά στην πραγματικότητα: Το μεταπτυχιακό κοστίζει και μάλιστα ακριβά. Το αγγλοσαξονικό μοντέλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι εδώ: Ο φοιτητής είναι πελάτης που ψωνίζει τίτλους σπουδών για μελλοντική επαγγελματική αξιοποίηση.

«Πολλά βάζεις, λίγα παίρνεις» σ' αυτή την επένδυση σε μορφωτικό κεφάλαιο, σύμφωνα με τους νόμους της αγοράς. Είναι, όμως, έτσι;

Πιστεύουμε αταλάντευτα ότι η πανεπιστημιακή εκπαίδευση είναι ένα δημόσιο αγαθό το οποίο θα πρέπει να προσφέρεται δωρεάν σε καθένα που επιθυμεί να το αποκτήσει. Γι' αυτό και από θέση αρχής κρίνουμε απαράδεκτη και απορριπτικά κάθε θέσπιση διδάκτρων σε μεταπτυχιακά προγράμματα. Θα αναρωτηθεί κανείς; Στις σημερινές συνθήκες είναι δυνατό ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα να επιβιώσει χωρίς δίδακτρα; Κι ακόμη περισσότερο, μπορούμε να κάνουμε κάτι για να τα σταματήσουμε;

Στα δύο αυτά καίρια ερωτήματα θα επιχειρήσουμε να απαντήσουμε δημοσιεύοντας δύο «ανταποκρίσεις» από σχολές που ξεχώρισαν για το παράδειγμά τους στο θέμα αυτό. Το ΠΜΣ του Βιολογικού Τμήματος και αυτό του Παιδαγωγικού Δημοτικής Εκπαίδευσης.

ΠΤΔΕ - Τα δίδακτρα δεν είναι απαραίτητα...

Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης λειτουργεί διετές μεταπτυχιακό πρόγραμμα, χωρίς την καταβολή διδάκτρων. Το μεταπτυχιακό δεν λειτούργησε ποτέ με χρηματοδότηση απ' το ΕΠΕΑΕΚ. Πάγια θέση τόσο του τμήματος όσο και του Συλλόγου Μεταπτυχιακών Φοιτητών ήταν ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει να είναι δημόσια και δωρεάν και άρα ότι η καταβολή διδάκτρων είναι απαράδεκτη για ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Σήμερα, το μεταπτυχιακό διανύει τον τρίτο χρόνο λειτουργίας του με χρηματοδότηση απ' τον προϋπολογισμό του υπουργείου Παιδείας, με περιορισμένους δηλαδή πόρους οι οποίοι όμως εξασφαλίζουν το δωρεάν χαρακτήρα του. Η «περίπτωση» του Παιδαγωγικού αποδεικνύει ότι οι δωρεάν μεταπτυχιακές σπουδές είναι σήμερα εφικτές για κάθε τμήμα. Επιπλέον ότι η θέσπιση διδάκτρων στα μεταπτυχιακά δεν οφείλεται σε κάποια «αντικειμενική» δήθεν κατάσταση έλλειψης πόρων, αλλά μάλλον σε επιλογές ή παραλείψεις των τμημάτων,

το κόστος των οποίων μετακυλύεται στους φοιτητές.

Βιολογικό - Δεν πληρώνουμε τα δίδακτρα!

Στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του τμήματος Βιολογίας, μετά τη λήξη της «χορηγίας» του ΕΠΕΑΕΚ, εφαρμόστηκε ως «αναπόφευκτη» διέξοδος για τη βιωσιμότητά του η καταβολή, αντικειμενικά υψηλού κόστους, διδάκτρων.

Πέρα από τις πολυσυζητημένες κοινωνικές προεκτάσεις της (κατά αντίφαση μόνο δωρεάν) μισθωμένης παιδείας ακόμη και υπό «εμπορικούς» καθαρά όρους ανταποδοτικότητας, αφενός η καταβολή διδάκτρων δε δύναται να αυξήσει το δείκτη βιωσιμότητας και παράλληλα καθίσταται γενικά αποδεκτό ότι το επίπεδο του μεταπτυχιακού ολοένα και υποβαθμίζεται.

Στη βάση προσωπικής πρωτοβουλίας και ως πράξη διαμαρτυρίας - αντίδρασης, πραγματοποιήθηκε η κίνηση της μη καταβολής δόσης διδάκτρων από μία από τις τρεις κατευθύνσεις του μεταπτυχιακού προγράμματος. Η κίνηση αυτή αποτελεί πλέον οργανωμένη συλλογική διεκδίκηση του συλλόγου, μετά τη γενική συνέλευση στις 25/5, με σκοπό τη κατάργηση των διδάκτρων με παράλληλη βελτίωση της ποιότητας των σπουδών. Καλούμε και άλλους συλλόγους να πάρουν αγωνιστικές αποφάσεις σε ανάλογη κατεύθυνση.

Υ.Γ.1 Η γνωστή καραμέλα ότι τα κακόμοιρα τα τμήματα πασχίζουν να βρουν λεφτά για τα μεταπτυχιακά αλλά κανείς δε τους δίνει και έτσι αναγκάζονται -χωρίς να το θέλουν- να επιβάλλουν δίδακτρα προφανώς δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Καταρχήν, τα περισσότερα τμήματα βρέθηκαν χωρίς κρατική χρηματοδότηση μετά την κατασπατάληση των ΕΠΕΑΕΚ και αυτό γιατί όρος για να το πάρει ένα τμήμα είναι η εξασφάλιση της βιωσιμότητας του όταν το πρόγραμμα τελειώσει. Εν ολίγοις μπροστά στην πρεμούρα των ΔΕΠ να μασήσουν όσα περισσότερα μπορούν επέλεξαν να πάρουν τα ΕΠΕΑΕΚ αδιαφορώντας για το μετά. Έτσι σήμερα η λύση που βρέθηκε είναι η πλέον βολική για τους ίδιους και το υπουργείο: η μεταφορά του κόστους στους φοιτητές. Αποτελεί λοιπόν ξεκάθαρη επιλογή κάθε τμήματος η καταβολή διδάκτρων από τους φοιτητές και προφανώς είναι αντίθετη με τη δημόσια και δωρεάν παιδεία.

Υ.Γ.2 Ξεχάσαμε να σημειώσουμε ότι τελικά για όλα φταίνει οι μεταπτυχιακοί αφού «αυτοί είναι που προτιμούν τα μεταπτυχιακά με δίδακτρα»!!! (τάδε έφη σε γενική συνέλευση ο πρόεδρος της Ένωσης και αρχηγός του ΚΥΜΑτος = ΔΑΠ, Π. Δεληγιαννίδης, πιστός πάντα στα συμφέροντα των φοιτητών!)

*Γιώργος Λαουτάρης (παιδαγωγικό)
Κίμωνας Μοσχανδρέου (βιολογικό)*

KANEP - ΓΣΕΕ - ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Η κρυφή γοητεία των ιδιωτικών ΑΕΙ...

Νέα ήθη στο χώρο του συνδικαλισμού και της εκπαιδευτικής πραγματικότητας επιχειρεί να εισάγει η γραφειοκρατία της ΓΣΕΕ μετά από την επίσημη αναγγελία σύστασης «Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής» (KANEP) και ίδρυσης της λεγόμενης «Ακαδημίας Εργασίας» τον ερχόμενο Σεπτέμβριο. Φαίνεται πως η ΓΣΕΕ, το

πολυπράγμον ΠΑΣΟΚ και τα στελέχη του αποφάσισαν να μην αφήσουν τα ξένα ιδρύματα και τους εγχώριους ιδιώτες να αλωνίζουν στην εκπαιδευτική αγορά και να δώσουν σαφή δείγματα ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης.

Ας δούμε πώς έχουν τα πράγματα με τη σειρά. Το καταστατικό του ΚANEP - ΓΣΕΕ αναφέρει ρητά ότι σκοπεύει σε

συνεργασία με άλλους φορείς να ασχοληθεί με τον τομέα της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης - επαγγελματικής κατάρτισης, με την προσφορά ευκαιριών ανώτατης και ανώτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης σε εργαζομένους, την προώθηση της πρακτικής άσκησης, τη βελτίωση των επαγγελματικών δικαιωμάτων, της ποιότητας σπουδών και τη δυνατότητα επιλογής ειδικοτήτων. Στην ίδια κατεύθυνση εντάσσεται και το σχέδιο για την «Ακαδημία Εργασίας» η οποία θα έχει στόχο την προσφορά σε εργαζομένους - συνδικαλιστές των εφοδίων για να διαδραματίσουν το ρόλο τους στη δημόσια και επαγγελματική ζωή και η οποία θα στηρίζεται στην προσφορά μαθημάτων οικονομίας κ.ο.κ.

Οι κατευθύνσεις αυτές δεν είναι τυχαίες. Εδώ και αρκετά χρόνια προλειαίνεται το έδαφος για την ανάπτυξη μορφών ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε αφενός να απορροφάται η «υπερβάλλουσα ζήτηση» και αφετέρου να ασκείται πίεση στη δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση για «αποδοτική» λειτουργία και πλήρη συμμόρφωσή της με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια λειτουργίας. Επειδή βέβαια δεν είναι εφικτή η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων από τη μια μέρα στην άλλη, το ΚΑΝΕΠ και η Ακαδημία Εργασίας κατοχυρώνουν ενδιάμεσες εκπαιδευτικές μορφές μεταδευτεροβάθμιου επιπέδου πριν από την ανοιχτή λειτουργία ιδιωτικών τριτοβάθμιων ιδρυμάτων. Παράλληλα, το ΚΑΝΕΠ επιδιώκει με τρόπο επιθετικό να εισέλθει σε όλο το φάσμα των μελετών, μετρήσεων, καταγραφών που σχετίζονται με τη συνολικότερη προσπάθεια αξιολόγησης της εκπαίδευσης. Και επειδή η διαδικασία της αξιολόγησης απαιτεί μια συνολικότερη καταγραφή τάσεων, πορισμάτων και ερευνών, το ΚΑΝΕΠ προσπαθεί να μπει σ' αυτή την ανταγωνιστική «αγορά» μετρήσεων και

μελετών και να διεκδικήσει μέρος των εθνικών και ευρωπαϊκών πόρων που πρόκειται να διατεθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Επιπλέον αν μέχρι τώρα γνωρίζαμε ότι τον πρώτο λόγο στα εκπαιδευτικά πράγματα διεκδικούσε το φοιτητικό και ευρύτερα εκπαιδευτικό κίνημα, τώρα βλέπουμε ότι σε αυτό το τοπίο προστίθεται ένας νέος παίχτης με τη μορφή της ΓΣΕΕ η οποία διεκδικεί την άρθρωση ενός συνολικού λόγου αναλαμβάνοντας το ρόλο μιας σώφρονος και εποικοδομητικής τεχνοκρατικής προοπτικής στο πλευρό Υπουργείου και Κυβέρνησης. Και επειδή όλα αυτά τα σχέδια δεν μπορεί να τιναχτούν στον αέρα, η γραφειοκρατία της ΓΣΕΕ θα επιμορφώνεται στην «Ακαδημία εργασίας» εξασφαλίζοντας και την αναπαραγωγή της και θέσεις εργασίας στους αργόμισθους κόλακες του Πολυζωγόπουλου...

«Είναι πολλά τα λεφτά Άρη...» όπως θα αναφωνούσε και ο γνωστός ηθοποιός. Είναι προφανές ότι τίποτε από όλα αυτά δε θα προχωρούσε σε τέτοια κλίμακα χωρίς τη δυνατότητα χρηματοδότησης. Εκτός από τις επιχορηγήσεις της ΓΣΕΕ, το ΚΑΝΕΠ και η Ακαδημία εργασίας θα συνεπικουρούνται από εισφορές εργοδοτών - εργαζομένων, συνδικαλιστικές εισφορές και ευρωπαϊκά προγράμματα, από τα υπουργεία παιδείας και εργασίας. Έτσι η ηγεσία της ΓΣΕΕ, εκτός από το άρμεγμα των εργαζομένων θα έχει και το μεγάλο πηγάδι χρηματοδότησης...

Το εκπαιδευτικό κίνημα να δώσει την απάντηση που τους αξίζει!

Χρειαζόμαστε άραγε έναν ακόμα φορέα εκπαίδευσης, ο οποίος θα στελεχώνεται από τους κορυφαίους ιδεολόγους του εκσυγχρονισμού, της ανταγωνιστικότητας και της ελεύθερης αγοράς που για χρόνια πολέμουσαν τις λαϊκές διεκδικήσεις και ανάγκες ως αντιδραστικές; Προφανώς όχι. Χρειαζόμαστε ένα Ινστιτούτο συνδικαλιστών που με την ευθύνη της ΓΣΕΕ θα προπαγανδίζει τη συναίνεση και την υποταγή των εργαζομένων στην

αντεργατική πολιτική της κυβέρνησης και κεφαλαίου; Προφανέστατα όχι. Μπροστά μας δεν έχουμε ακόμα ένα Ινστιτούτο εργασίας ή ένα απλό Κέντρο μελετών αλλά την προσπάθεια ιδιωτικοποίησης πλευρών της εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Γι' αυτό το λόγο μπροστά σε αυτό το ενδεχόμενο δεν αντιστοιχούν ούτε ήπιες διαμαρτυρίες, ούτε προσπάθειες

βελτιώσεων αλλά απαιτείται η αγωνιστική δράση στα πλαίσια της συνολικής πάλης ενάντια στα νέα νομοσχέδια του Υπουργείου Παιδείας ώστε να κλείσει το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ και να μη λειτουργήσει η περιβόητη «Ακαδημία εργασίας».

Αλέξανδρος Κατσιγιάννης (Φιλοσοφική)

Η "Αντιροή" φέρνει καταρροή [και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε]

Με ενδιαφέρον εντοπίσαμε στο τελευταίο έντυπο που μοίρασε η ΠΣΚ το άρθρο με τον τίτλο «Πρόταση για το πανεπιστήμιο στην υπηρεσία του λαού». Στρωθήκαμε αμέσως λοιπόν στην ανάγνωση, μπας και ξεστραβωθούμε και καταλάβουμε επιτέλους κι εμείς οι ανόητοι πώς αυτό το ρημάδι το πανεπιστήμιο θα μπει στην υπηρεσία του δόλιου του λαού. Τελικά όμως μείναμε με την απορία. Και σαν να μην έφτανε αυτό, μας δημιουργήθηκαν και καινούριες! Να τουλάχιστον μια συμβολή του εν λόγω άρθρου στο γενικότερο προβληματισμό για τα πανεπιστημιακά θέματα.

Ορίστε μια απορία για παράδειγμα: Μέχρι τώρα ξέραμε ότι η παράταση των σπουδών κατά ένα έτος (από τέσσερα στα πέντε χρόνια) ήταν κάτι που ήθελε διακαώς η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και η τότε ηγεσία του υπουργείου Παιδείας, ώστε στις καθηγητικές σχολές να επιβληθεί ένα ακόμη εξεταστικό φίλτρο, αυτό του Πιστοποιητικού Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας. Μέχρι στιγμής είμαστε σίγουροι ότι κάτι τέτοιο θα ήταν εντελώς αντίθετο με τα συμφέροντα των φοιτητών. Επίσης ξέραμε ότι η εντατικοποίηση των σπουδών, πόσο μάλλον η επιμήκυνσή τους, είναι κάτι απευκαταίο.

Επίσης, μας ήρθε στο μυαλό ότι πέντε είναι τα χρόνια για τη λήψη του μάστερ, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της - πανθομολογουμένως κακής- Μπολόνια. Και τώρα η απορία: Γιατί η ΠΣΚ

αποφάνθηκε ότι «η διάρκεια των σπουδών θα πρέπει να αυξηθεί στα πέντε χρόνια»; Και άλλη απορία: Γιατί αυτό είναι «στην υπηρεσία του λαού»; Είμαστε όμως τόσο ξεροκέφαλοι που με μιας αναρωτηθήκαμε και για κάτι άλλο. Βρε αδερφέ, όλοι εμείς στην Αριστερά για την εργατική τάξη λέμε ό,τι λέμε, για τα συμφέροντά της και πάει λέγοντας. Έτσι και στο πανεπιστήμιο θα πρέπει να παλεύουμε για να κατακτήσει ο κόσμος που αύριο θα δουλεύει δικαιώματα στη δουλειά, από την ώρα των σπουδών του κατοχυρωμένα. Άμα, λοιπόν, μιλάμε για «το πανεπιστήμιο στην υπηρεσία του λαού» για ποιο δαιμονισμένο λόγο δεν κάνουν τα παιδιά της ΠΣΚ ούτε μία αναφορά στα εργασιακά δικαιώματα των αποφοίτων; Σάματις αυτά δεν πασχίζουμε βασικά να εξασφαλίσουμε; Την «αναπαραγωγή του επιστημονικού προσωπικού των πανεπιστημίων», τη διαδικασία για «τη μονιμοποίηση του ΔΕΠ» αλλά και την αναγκαιότητα για «προώθηση της προκήρυξης θέσεων διδακτικού προσωπικού με συμβάσεις (ΠΔ 407/80)», όλα αυτά τα ακούμε μια χαρά απ' τους καθηγητές και όσους θέλουν να φτάσουν μέχρι εκεί. Τελικά για τον απόφοιτο και τα δικαιώματά του, για το μεταπτυχιακό ως αυριανό εργαζόμενο και όχι ως μελλοντικό ΔΕΠ ποιος θα μιλήσει; Η ΠΣΚ όχι; Μ' αυτά τα ερωτήματα θα βυθιστούμε ξανά στο λήθαργό μας.

ΑΡΕΜίτες εν υπνώσει (και απορία)

Ανταπόκριση από το βιολογικό

Ήρθε η στιγμή ν' αποφασίσεις με ποιους θα πας και ποιους θ' αφήσεις... Όπως θα είδατε και στο εξώφυλλο στο βιολογικό από φέτος υπάρχουν δίδακτρα. Παράλληλα, στο βιολογικό εδώ και 2 χρόνια υπάρχει προπτυχιακή ειδίκευση ενώ αυτές τις μέρες συζητιέται και το σπάσιμο του τμήματος με πρώτο βήμα τη μετονομασία του σε τμήμα βιολογικών επιστημών. Επίσης, στο μεταπτυχιακό του βιολογικού έχει αναβιώσει το γνωστό απουσιολόγιο των παιδικών μας χρόνων! Ακόμα, οι μεταπτυχιακοί και οι διδάκτορες κάνουν μαθήματα και εργαστήρια των καθηγητών με ψίχουλα. Οι υπαίθριες ασκήσεις και τα εργαστήρια γίνονται όλο και λιγότερα και γενικά το τμήμα είναι δῆθεν σε άσχημη οικονομική κατάσταση. Την ίδια στιγμή τα κάθε

Ανταπόκριση από το φυσικό

Δεν κρύβουν τη χαρά τους οι διδάσκοντες των μεταπτυχιακών του τμήματος Φυσικής για την εισαγωγή της αξιολόγησης στα πανεπιστήμια, έστω κι αν αυτό σημαίνει μακροπρόθεσμα την κατάρρευση κάποιων τμημάτων. Προχωρούν μάλιστα κι ένα βήμα πιο μπροστά λέγοντας αυτά που ούτε η ηγεσία του υπουργείου Παιδείας δεν τολμάει να πει. Μιλάνε ξεκάθαρα για δραστική μείωση των δημόσιων

λογής προγράμματα και ερευνητικά τρέχουν αποδίδοντας τους πόρους τους κυρίως στους καθηγητές. Χωρίς να υπεισέλθουμε σε περαιτέρω λεπτομέρειες το γενικό συμπέρασμα είναι ότι το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι και φυσικά όχι μόνο στο βιολογικό αλλά στη συντριπτική πλειονότητα των σχολών. Σε αυτήν την κατάσταση δύο είναι οι επιλογές: ή θα υποταχτούμε στο καθηγητικό κατεστημένο ελπίζοντας σε λίγα ψίχουλα (να γίνουμε χαλίφηδες στη θέση του χαλίφη!) ή θα παλέψουμε για την ανατροπή αυτής της σήψης ή όπως είπε και ο Μιχάλης Κατσαρός: ή θα συνεχίσουμε να γονατίζουμε όπως αυτός ο σκλάβος ή θα υψώσουμε άλλο πύργο ατίθασο απέναντι τους...

Υ.Γ. Το πρώτο βήμα έγινε με την απόφαση μη καταβολής διδάκτρων. Venceremos!

δαπανών για την εκπαίδευση και για συνολική υιοθέτηση του αγγλοσαξονικού μοντέλου. Αλλά τι να περιμένει κανείς από ανθρώπους που έχουν αναγάγει την επιχειρηματικότητα και τις εταιρείες spin off σε έννοιες κλειδιά, από ανθρώπους που η μεγαλύτερή τους πρεμούρα είναι να τους επιτρέψει το υπουργείο Παιδείας να μπορούν να δουλεύουν ταυτόχρονα και σ' επιχειρήσεις (όπως συμβαίνει με τους καθηγητές του Πολυτεχνείου).

ΔΕΠ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Εδώ υπάρχει ένας έρωτας μεγάλος...

Με πρόσκληση σε τσάι κυριών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η ανοιχτή εκδήλωση που διοργανώθηκε από την ΠΟΣΔΕΠ και την Ένωση Μεταπτυχιακών ΑΠΘ και ΠΑΜΑΚ στις 7/3/2005 με θεματικούς άξονες την επικείμενη αξιολόγηση των πανεπιστημιακών σχολών και τα νέα μέτρα του Υπουργείου παιδείας. Μεσούντως του «εθνικού διαλόγου για την παιδεία», οι πανεπιστημιακοί «δάσκαλοι» αντί να καταγγείλουν τον προσχηματικό

χαρακτήρα του διαλόγου (μιας και αυτός αφορούσε προειλημμένες αποφάσεις στη βάση της διαίρεσης των σχολών σε δύο κύκλους, τον περαιτέρω κατακερματισμό των εργασιακών δικαιωμάτων των αποφοίτων, την περιστολή του δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης και τη λειτουργία των σχολών με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια, όπως υπαγορεύονται από τις Συνθήκες Μπολόνιας - Πράγας - Βερολίνου)

αποδείχθηκαν ένθερμοι υποστηρικτές της διαδικασίας της αξιολόγησης. Συγκεκριμένα παρακάμπτοντας τα βασικά ερωτήματα «ποιος αξιολογεί», «τι αξιολογεί» και «γιατί αξιολογεί» και συγκαλύπτοντας τις προφανείς απαντήσεις που δεν είναι άλλες από την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με βάση τις ανάγκες της αγοράς και του κεφαλαίου, συσκοτίσαν και ωραιοποίησαν της διαδικασία της αξιολόγησης εμμένοντας σε μια ουδέτερη, γενικόλογη, και καλλωπισμένη χρήση του περιεχομένου του όρου. Και τι δεν ακούσαμε; Ότι «η αξιολόγηση θα οδηγήσει την εκπαιδευτική κοινότητα στην αυτογνωσία» (λες και πρόκειται για έκθεση ιδεών), ότι «η αξιολόγηση δεν ψάχνει να βρει φταίχτες και εξιλαστήρια θύματα» (λες και οι εντατικοί ρυθμοί σπουδών και η κατηγοριοποίηση των σχολών σε «παραγωγικές» και «αντιπαραγωγικές» δε θα πλήξουν τη συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών),

ότι «μέσα από την αξιολόγηση θα διδαχτούμε από τα λάθη μας» και άλλα ηχηρά παρόμοια.

Και επειδή η ανοχή και η αντοχή έχουν και τα όριά τους, ρίχνοντας κανείς μια ματιά στις εκθέσεις για εσωτερική αξιολόγηση των σχολών τα τελευταία χρόνια, τα πράγματα μπαίνουν στη θέση τους. Εν όψει της αξιολόγησης καταγγέλλονται από τους επιτελείς του Υπουργείου οι «απαράδεκτες» συνελεύσεις και καταλήψεις των φοιτητών, προτείνονται δίδακτρα και νέα υπερεντατικά και υπερειδικευμένα προγράμματα σπουδών, τίθεται ως στόχοι η σύζευξη επιχειρηματικότητας και ακαδημαϊσμού και συνολικά προτείνεται ένα μοντέλο ιδιωτικοοικονομικής λειτουργίας των σχολών. Όμως, προφανώς αυτά είναι ψιλά γράμματα για τη συντριπτική πλειοψηφία των καθηγητών που τόσα χρόνια χειροκροτούν την εκπαιδευτική πολιτική του Υπουργείου....

A.K.

Σημαδεύουμε το μέλλον, πετυχαίνουμε το παρόν

*Ενιαία - δημόσια - δωρεάν - πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Κατάργηση του διαχωρισμού τεχνολογικής και πανεπιστημιακής εκπαίδευσης

*Ενιαίο πτυχίο χωρίς προπτυχιακή ειδίκευση - Ενιαία εργασιακά δικαιώματα για κάθε γνωστικό-εργασιακό αντικείμενο

*ΟΧΙ ΣΤΑ ΔΙΔΑΚΤΡΑ

*Όχι στα ιδιωτικά πανεπιστήμια

*Όχι στα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης-εργασιακής περιπλάνησης-διαρκούς επανακατάρτισης με δικά μας έξοδα

*Λέμε όχι στα μεταπτυχιακά ειδίκευσης, στα credits (πιστωτικές μονάδες) και στους δύο κύκλους σπουδών

*Όχι στις συνθήκες Μπολώνιας, Πράγας, Βερολίνου-Μπέργκεν

*Όχι στον ΟΑΤΑΠ που αναγνωρίζει την πρώτη μορφή ιδιωτικής εκπαίδευσης

μέσω της αναγνώρισης των Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών - Να μη λειτουργήσει η «Ακαδημία εργασίας» της ΓΣΕΕ

*Να μην περάσει η πιστοποίηση - αξιολόγηση των ιδρυμάτων με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια ανταποδοτικότητας - απόσυρση του νομοσχεδίου για την αξιολόγηση που κατατέθηκε πριν λίγες μέρες

*Προγράμματα σπουδών και έρευνα σύμφωνα με τις ανάγκες των φοιτητών - εργαζομένων και συνολικά της κοινωνίας και όχι υποταγμένα στην αγορά

* Καμιά ίδρυση ΕΠΙ (εργαστήρια παροχής υπηρεσιών σε ιδιώτες)

*Όχι στο πατεντάρισμα των ερευνητικών προϊόντων από τις εταιρίες

*Υπεράσπιση της πολλαπλότητας της επιστημονικής γνώσης ενάντια στην επικράτηση ενός και μοναδικού

επιστημονικού μοντέλου που χρησιμεύει στις ανάγκες της αγοράς. Η ελεύθερη πρόσβαση στη γνώση αποκτά το πλήρες νόημά της σε μια κοινωνία όπου η επιστήμη δεν κανοναρχείται από τις ανάγκες του κέρδους και δεν υποτάσσεται σε αυτές

*Καταβολή των αντιμισθίων για το επικουρικό διδακτικό έργο σε όλες τις σχολές

*Κάλυψη της ασφάλισης για τους ΥΔ μέσω συνολικής νομοθετικής ρύθμισης που θα δεσμεύει το κράτος να καταβάλλει στον ασφαλιστικό φορέα του κάθε ΥΔ τις αντίστοιχες εισφορές για το διάστημα εκπόνησης της διατριβής. Ως πρώτο βήμα ζητάμε την άμεση κάλυψη της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των ΥΔ

*Το ΥΠΕΠΘ να προχωρήσει σε χρονοδιάγραμμα χορήγησης υποτροφιών από τον κρατικό προϋπολογισμό για όλους τους ΥΔ που να αφορούν την εκπόνηση της διατριβής τους. Το ύψος της υποτροφίας αυτής πρέπει σε κάθε περίπτωση να καλύπτει τις ανάγκες τους για μια αξιοπρεπή διαβίωση

*Θεσμοθέτηση διαδικασίας που να επιλύει τα προβλήματα που ανακύπτουν από τη σχέση ΥΔ και Επιβλέποντα Καθηγητή έτσι ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη συνέχιση της διδακτορικής διατριβής

*Ελεύθερη πρόσβαση σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης

*Δωρεάν σίτιση, στέγαση, συγγράμματα, αναλώσιμα εργαστηρίων, μετακίνηση, υπαίθριες ασκήσεις με αύξηση των κρατικών κονδυλίων για την

εκπαίδευση (αλλά και με διαχείριση των υπαρχόντων για τις ανάγκες μας και όχι για την προσωπική έρευνα των καθηγητών) και όχι χρηματοδοτήσεις από εταιρείες που επεμβαίνουν στις σπουδές μας

*Όχι στις απουσίες και σε κάθε μορφή εντατικοποίησης των σπουδών μας

*Ανατροπή κάθε νόμου και οδηγίας που στρέφεται ενάντια στα εργασιακά μας δικαιώματα

*Λιγότερη δουλειά - δουλειά για όλους με αύξηση των αποδοχών, μείωση του ωραρίου και κοινωνική ασφάλιση

*Όχι στο ευρωσύνταγμα. Διεύρυνση του ασύλου, των δημοκρατικών -λαϊκών ελευθεριών

*Όχι στους ιμπεριαλιστικούς πολέμους. Καμία συμμετοχή της Ελλάδας σε αυτούς. Κανένας φαντάρος έξω από τα σύνορα. Να κλείσουν οι βάσεις του πολέμου

*Όχι στον ευρωστρατό και σε κάθε δύναμη ιμπεριαλιστικής επέμβασης ενάντια στους λαούς

*Σεβασμός του δικαιώματος του κάθε λαού για αυτοδιάθεση

*Νίκη στην ηρωική αντίσταση του ιρακινού λαού και στην παλαιστινιακή Ιντιφάντα!

**ΜΑΥΡΟ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ - ΕΕ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΑΔΙΕΞΟΔΑ
ΤΗΣ ΚΑΘΕΣΤΩΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
ΣΤΙΣ 7 ΙΟΥΝΗ,
ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ &
ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ,
ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΗΝ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ
ΑΝΤΙΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ**

**...they send me away to teach me how to be sensible,
logical, responsible, practical.
And they showed me a world where I could be so dependable,
clinical, intellectual, cynical.
Now watch what you say or they'll be calling you a radical,
liberal, fanatical, criminal.
Won't you sign up your name, we'd like to feel you're
acceptable, respectable,
presentable, a vegetable!
At night, when all the world's asleep,
the questions run so deep
for such a simple man.
Won't you please, please tell me what we've learned
I know it sounds absurd
but please tell me who I am.
SUPERTRAMP**

Ο σάλιαγκας & ο μάλιαγκας

Αν η συνδιαλλαγή ψήφιζε στο σύλλογο μεταπτυχιακών και υποψηφίων διδασκόντων ΑΠΘ-ΠΑΜΑΚ, σίγουρα θα στήριζε ΚΥΜΑ και ΦΙΔΗΚ, ή αλλιώς την ανεπίσημη και επίσημη ΔΑΠ αντίστοιχα. Η κατάσταση είναι σχετικά απλή για όποιον ξέρει πώς εξαργυρώνονται οι ψήφοι των μελών του συλλόγου στις εκλογές των μεταπτυχιακών από τις δεξιοπασοκικές παρατάξεις. Γίνονται εκλέκτορες για τις πρυτανικές εκλογές, με το αζημίωτο βέβαια... Δεν είναι περίεργο να δει κανείς και εκλογικές συνεργασίες μεταξύ των «αιώνιων αντιπάλων» (ΔΑΠ & ΠΑΣΠ) γιατί άμα στηρίζουμε την ίδια πολιτική και τον ίδιο πρύτανη γιατί να μην τα βρούμε βρε παιδιά;

Σε όλο αυτό το σκηνικό συμφερόντων που όλοι ελπίζουν κάπως να τη βολέψουν, κανείς δεν έχει την πολιτική βούληση να διεκδικήσει τις πραγματικές ανάγκες των μεταπτυχιακών και των υποψηφίων διδασκόντων. Είναι χαρακτηριστικές άλλωστε οι γενικές συνελεύσεις του συλλόγου. Αν και ο σύλλογος αριθμεί περίπου 8.000 μέλη, οι εξ αναβολής συνελεύσεις που γίνονται νομιμοποιούνται να παίρνουν

αποφάσεις με 40 άτομα δηλαδή με 40 συνδικαλιστές. Στις συνελεύσεις ή καλύτερα στα διευρυμένα αυτά ΔΣ τα πράγματα είναι και πάλι μοιρασμένα. Τις «κερδίζει» η ΠΣΚ για να βάλει άλλον ένα σύλλογο στον κατάλογο των στημένων συντονιστικών-μαγαζιών της όπου τίποτα δε διεκδικείται αλλά οι διακηρύξεις περισσεύουν και μάλιστα σε αντιδραστική κατεύθυνση. «Αξιολόγηση μαζί με το υπουργείο» ζητάει η ΠΣΚ και όσο κι αν αυτό ακούγεται περίεργο είναι χαρακτηριστικό της πολιτικής τους ανάλυσης για τα εκπαιδευτικά που καταλήγει πολλές φορές δυστυχώς, όπως και με τη στήριξη των προπτυχιακών κατευθύνσεων σε διάφορες σχολές, να ενσωματώνεται στις επιταγές της κυβέρνησης και της ΕΕ.

Σε μια συγκυρία όπου τίποτα δε θεωρείται ως δεδομένο δικαίωμα για τους μεταπτυχιακούς και τους Υ.Δ, όπου τα δίδακτρα, η μαύρη εργασία και τα ανταποδοτικά προγράμματα είναι η πραγματικότητα που όλοι βιώνουμε, το να αφήσουμε να μας θεωρούν δεδομένους σε αυτό το παιχνίδι μικροπολιτικών συμφερόντων και ατομικών φιλοδοξιών, θα είναι η ταφόπλακα κάθε διεκδίκησης των

αναγκών μας. Το μέλλον μας δεν εξαγοράζεται με υποσχέσεις, δεν εξαργυρώνεται στις εκλογές, δεν εξασφαλίζεται με ατομική διαπραγμάτευση και συνδιαλλαγή αλλά

διασφαλίζεται με μαζικές γενικές συνελεύσεις και συλλογικούς αγώνες, μέχρι την ανατροπή, μέχρι τη νίκη... πάντα!

Θ' ανθίσει το «Όχι»;

Πολιτική βόμβα μεγατόνων αναμένεται από το αποτέλεσμα του γαλλικού δημοψηφίσματος για το Ευρωσύνταγμα, αν τελικά η πλάσιγγα γείρει υπέρ του «όχι». Ως την ώρα που γράφονταν αυτές οι γραμμές, λίγες μέρες πριν το άνοιγμα της κάλπης, τέσσερις συναπτές δημοσκοπήσεις έδιναν προβάδισμα στο «όχι» από 51% ως 54%, ανατρέποντας όχι μόνο πρόσφατες δημοσκοπήσεις αλλά κυρίως μια ολόκληρη σταυροφορία για τη χειραγώγηση των Γάλλων εργαζόμενων, μέσω απειλών και εκβιασμών, ώστε να στραφούν στο «ναι». Τόση ήταν η απελπισία της Ιεράς Συμμαχίας του «ναι» που στην εκδήλωση του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος, ομιλητής υπέρ του «ναι» ήταν ο ...Κώστας Σημίτης! Κι αν κάποια πρόσωπα υπέρ του «ναι» μας κάνουν να γελάμε, υπάρχουν κι ορισμένα που προξενούν θλίψη: Πολλοί ήταν αυτοί που σχολίασαν πικρόχολα π.χ. τη συμπαράταξη του Ντανιέλ Κον Μπεντίτ, του πιο προβεβλημένου πρωταγωνιστή στο κίνημα του γαλλικού Μάη του '68 με το στρατόπεδο του «ναι». Η έκπληξη ωστόσο ήρθε από αλλού: Ο Τόνι Νέγκρι, συγγραφέας της «Αυτοκρατορίας» και γκουρού του κινήματος της αυτονομίας, έσπευσε να υποστηρίξει το συντακτικό χάρτη των ευρωπαϊκών αστών, προσπαθώντας μάλιστα να μεταπείσει τους Γάλλους ψηφοφόρους!

Ανεξάρτητα απ' το τελικό αποτέλεσμα, δύο σημεία χρειάζεται να τονιστούν για το γαλλικό δημοψήφισμα. Πρώτο, ότι ίσως για πρώτη φορά εκφράζεται τόσο καθαρά τέτοιας έκτασης αντίθεση

μεταξύ πολιτικών εκπροσώπων και λαϊκής βάσης. Εκτός από το Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα, όλα τα υπόλοιπα κοινοβουλευτικά κόμματα έχουν ταχθεί υπέρ του «ναι», ώστε αν το Ευρωσύνταγμα κρινόταν στο γαλλικό κοινοβούλιο, όπως γίνεται σε πάρα πολλές χώρες μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, το ποσοστό υπέρ του «ναι» θα ξεπερνούσε το 95%! Μολονότι λοιπόν οι ηγεσίες όλων των γαλλικών πλειοψηφικών κομμάτων τάσσονται αναφανδόν υπέρ του Ευρωσυντάγματος, η βάση τους φαίνεται να μην ακολουθεί.

Δεύτερο, ότι η πολιτική ταυτότητα του «όχι» όσο περνούν οι μέρες διασαφηνίζεται σε μια καθαρή, αριστερή αντιΕΕ απόρριψη του Ευρωσυντάγματος. Αφήνεται δηλαδή στο πολιτικό περιθώριο η ακροδεξιά και ξενοφοβική άρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάτω από την ηγεμονία μιας αριστερής αντίληψης που ταυτίζει τις επιλογές της ευρωπαϊκής αστικής τάξης με την πιο συντηρητική και αντιλαϊκή πολιτική. Κορυφαίο σημείο σύνδεσης της αντεργατικής πολιτικής με τη φυσιογνωμία και το DNA της Ευρωπαϊκής Ένωσης στάθηκε για τη Γαλλία η περίφημη «ντιρεκτίβα Μπόλκενσταϊν», εναντίον της οποίας ξεσηκώθηκαν εκατομμύρια εργαζόμενοι στη Γαλλία και σ' όλη την Ευρώπη. Αναμένοντας λοιπόν αποτελέσματα και ποσοστά, όχι μόνο στη Γαλλία αλλά και στην Ολλανδία (το δημοψήφισμα για το Ευρωσύνταγμα εκεί διεξάγεται την 1η Ιουνίου), μένει να απαντηθεί αν το αριστερό, αντιιμπεριαλιστικό «όχι» θ' ανθίσει. Είθε!

Γ.Λ.

Επιχειρηματοποίηση του πανεπιστημίου - Έρευνα - Εργασία - Επιστήμη

Στα master απευθύνονται χιλιάδες νέοι πτυχιούχοι και ήδη εργαζόμενοι, προκειμένου να προσαρμόσουν τις γνώσεις του πτυχίου τους σε κάποια βραχυχρόνια ειδίκευση που θα τους επιτρέψει είτε να εργαστούν σε κάποια «απασχόληση», είτε ν' ανταγωνιστούν κάποιες δεκάδες υποψηφίων συναδέλφων στις ατομικές συνεντεύξεις είτε τέλος, να βελτιώσουν την δική τους προσαρμοστικότητα σε αυτό που το αφεντικό τους απαιτεί στη δουλειά που ήδη έχουν. Στα δε διδακτορικά, η πολλαπλότητα της επιστημονικής γνώσης τείνει να εκτοπιστεί προς όφελος της επικράτησης ενός κυρίαρχου μοντέλου γνώσης το οποίο οικοδομείται πάνω στο κέρδος. Τα προϊόντα του τείνουν να γίνονται οι «κράχτες» για την απόσπαση μιας καλής ευρωπαϊκής ή ιδιωτικής χρηματοδότησης μιας και η εποχή της

δημόσιας έρευνας δείχνει να ξεπερνάται ως παρωχημένη. Οι ίδιοι οι υποψήφιοι διδάκτορες - εξασκούμενοι ερευνητές είναι το βασικό εργατικό δυναμικό αυτής της ερευνητικής παραγωγής. Με αντάλλαγμα την απόκτηση του διπλώματός τους ή την απόσπαση ενός μικρού μισθού με τη μορφή υποτροφίας, οι υποψήφιοι διδάκτορες που διεκπεραιώνουν ερευνητικά προγράμματα, τα αποτελέσματα των οποίων αξιοποιούνται με κερδοφόρο τρόπο, τείνουν να γίνονται η πλειοψηφία. Αλλά ακόμη και όταν δεν εργάζονται στα πλαίσια ενός ερευνητικού προγράμματος, η διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων των διατριβών δίνει το δικαίωμα στα πανεπιστήμια να πωλούν σε εταιρίες ή κρατικούς οργανισμούς τα αποτελέσματα αυτά.

Μιλώντας για επιχειρηματοποίηση του πανεπιστημίου εννοούμε την άμεση πλέον σύνδεση της παραγωγής επιστήμης με την παραγωγική διαδικασία, δηλαδή την άμεση υπαγωγή της επιστήμης στο κεφάλαιο, γεγονός που εκφράζεται και στα τρία θεμελιώδη πεδία του πανεπιστημίου: την έρευνα, την εκπαίδευση και τη διοίκηση.

Εστιάζοντας στο ζήτημα της έρευνας, το οποίο είναι κεντρικό για τις μεταπτυχιακές σπουδές, παρατηρούμε ότι βασικό χαρακτηριστικό της νέας κατάστασης είναι ο αναβαθμισμένος ρόλος της εφαρμοσμένης έρευνας (έρευνα σε συνήθως επιμέρους ζητήματα και με άμεσο στόχο την επιχειρηματική της αξιοποίηση - παραγωγή ευρεσιτεχνιών- που είναι σχεδόν ολοκληρωτικά άσχετη με την εκπαιδευτική διαδικασία) σε σχέση με τη βασική (έρευνα για τα θεμελιώδη επιστημονικά ζητήματα, που συνδέεται με την εκπαιδευτική-διδακτική διάσταση). Η κατάσταση αυτή αναδύεται ως

κυρίαρχη τάση μέσα από τις επιμέρους διαφοροποιήσεις που φυσικά υπάρχουν (ακόμα και μέσα στις ίδιες σχολές). Ειδικότερα, παρατηρείται ένας κατακερματισμός όπου λίγες σχολές εξακολουθούν να λειτουργούν όπως παλιά, άλλες γίνονται τμήματα μελετών επιχειρήσεων και άλλες περιορίζονται στη διδασκαλία χωρίς να διεξάγουν ουσιαστικά έρευνα (ιδιαίτερα τμήματα των ανθρωπιστικών επιστημών). Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις (εκτός των τελευταίων) έχει ενισχυθεί ο ρόλος της εφαρμοσμένης έρευνας που επιβάλλει μία αμεσότερη σύνδεση με την οικονομία και την αγορά.

Η έρευνα, λοιπόν, βιομηχανοποιείται δηλαδή καλλιεργείται μαζικά και υπάγεται πολύ πιο άμεσα στις ανάγκες του κεφαλαίου. Σήμερα, η αιχμή της έρευνας δε βρίσκεται στην παραγωγή ερευνητικών αποτελεσμάτων που θα μπορούσαν να θεωρηθούν χρήσιμα για την ουσιαστική βελτίωση της ανθρώπινης ζωής (χαρακτηριστικό π.χ.

η ενίσχυση της πολεμικής έρευνας που κυριαρχεί σε όλα τα πανεπιστήμια του κόσμου). Αναπόφευκτα, περιορίζεται, ελαχιστοποιείται ή ακόμα και περιθωριοποιείται η δυνατότητα έρευνας σε μη κερδοφόρα ή «προβληματικά» πεδία. Φυσικό επακόλουθο είναι η εμπορευματοποίηση της επιστήμης και της έρευνας και η μαζική εισαγωγή μέσα στο πανεπιστήμιο όχι πλέον απλά ιεραρχικών σχέσεων αλλά και σχέσεων μισθωτής εργασίας. Η μαζική έρευνα χρειάζεται εκτός από τους πανεπιστημιακούς ένα ειδικό προσωπικό που αποτελεί μισθωτή διανοητική εργασία. Το δυναμικό αυτό αποτελείται από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές (που τις περισσότερες φορές στην Ελλάδα δεν έχουν καν την τύχη η εργασία τους να είναι μισθωτή, δηλαδή να αμείβονται γι' αυτή) και πτυχιούχους ερευνητές που προσλαμβάνονται στα διάφορα πανεπιστημιακά ερευνητικά κέντρα και προγράμματα (θα γίνει ειδικότερη αναφορά και αργότερα σε αυτό το ζήτημα).

Η σύμφυση των πανεπιστημίων με τις επιχειρήσεις αρχίζει από τη μετατροπή των πανεπιστημίων σε κέντρα παραγωγής ευρεσιτεχνιών, περνά στην υπογραφή συμφωνιών με επιχειρήσεις για ερευνητικές συνεργασίες και κατοχύρωση πατέντων και φτάνει μέχρι τη μετατροπή των πανεπιστημιακών εργαστηρίων σε κέντρα μελετών συγκεκριμένων επιχειρήσεων. Μάλιστα, το ίδιο το κράτος απεκδύεται δραστηριότητες και εκχωρεί δημόσιους πόρους είτε στον ιδιωτικό τομέα είτε σε ένα δημόσιο πλην, όμως, επιχειρηματικό πανεπιστήμιο. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις ΗΠΑ η σύνδεση της έρευνας με επιχειρηματικά συμφέροντα θεσμοποιήθηκε και προωθήθηκε με νομικές ρυθμίσεις. Χαρακτηριστικός ο νόμος Bayh-Dole του 1983, ο οποίος επέτρεψε στα πανεπιστήμια να πωλούν σε ιδιωτικές επιχειρήσεις δικαιώματα ευρεσιτεχνιών που προέκυπταν από

δημόσια χρηματοδοτημένη έρευνα! Με τον τρόπο αυτό με τα χρήματα του δημοσίου ενισχύεται η ιδιωτική κερδοφορία. Δεν είναι τυχαίο που αρκετές επιχειρήσεις περιόρισαν ή έκλεισαν τα τμήματα έρευνας τους καθώς είναι πιο οικονομική η χρήση της δημόσιας πανεπιστημιακής ερευνητικής υποδομής.

Η στροφή στην έρευνα για αγοραίους λόγους έχει οδηγήσει τα πανεπιστήμια σε ένα πόλεμο κατοχύρωσης ευρεσιτεχνικών δικαιωμάτων που θα ζήλευε οποιαδήποτε επιχείρηση. Υπάρχουν δε περιπτώσεις πανεπιστημίων που εκχωρούν τα πάντα σχεδόν σε ιδιωτικά επιχειρηματικά συμφέροντα.

Στο πανεπιστήμιο Nevada - Las Vegas, το κολέγιο Ξενοδοχειακής Διοίκησης διαπραγματεύτηκε ένα «δώρο» 2 εκατ. δολαρίων από την Ιαπωνική ACE Denken, που κατασκευάζει μηχανές τυχερών παιχνιδιών, το οποίο στηρίζει ένα διδακτορικό πρόγραμμα. Το αντάλλαγμα; Το κολέγιο εκδίδει μια ετήσια μονογραφία για θέματα καζίνο με το όνομα της ACE. Παρόλα αυτά τα ισχυρότερα ιδρύματα διατηρούν την αυτοτέλεια τους και επιβάλλουν αυτά τους όρους τους στις επιχειρήσεις (π.χ. MIT, Χάρβαρντ).

Πλέον, στους πανεπιστημιακούς διαδρόμους συναντά κανείς όλο και περισσότερο καλοντυμένους εκπροσώπους επιχειρήσεων, πολλά πανεπιστημιακά όργανα δεν απέχουν πολύ από διευθυντικά συμβούλια επιχειρήσεων ενώ μέσα στις σχολές λειτουργούν εργαστήρια με την επωνυμία εταιρειών (βλέπε Gillette στο φυσικό του ΑΠΘ κ.ά.). Έχει ενδιαφέρον να επισημανθεί ότι αυτή η διαπλοκή έχει φτάσει μέχρι την οριακή και πράγματι εκκεντρική περίπτωση του αντιστρόφου της: επιχειρήσεις να δημιουργούν τα δικά τους εταιρικά πανεπιστήμια.

Οι συνέπειες των παραπάνω είναι τεράστιες τα τελευταία χρόνια με κυρίαρχη τη στροφή της εκπαιδευτικής και ερευνητικής διαδικασίας προς

όφελος των επιχειρηματικά προσοδοφόρων επιστημονικών κλάδων. Η πρωμοδότηση αυτή διακρίνει τις επιστήμες σε 1ης και 2ης κατηγορίας και προκρίνει κλάδους και θέματα στο εσωτερικό της κάθε μίας με βάση στενά οικονομικά συμφέροντα. Οι παρενέργειες είναι σοβαρές και στην ακαδημαϊκή ελευθερία και την προώθηση της ελεύθερης επιστημονικής ανταλλαγής. Αναγκαίο στοιχείο της έρευνας ήταν μέχρι τώρα η δημοσιοποίηση της με δημοσιεύσεις, συνέδρια κ.λπ. Αυτή η διαδικασία μπορεί να παραμένει σημαντική για κλάδους που δεν ενδείκνυνται προς το παρόν για επιχειρηματικές δραστηριότητες ενώ για τους υπόλοιπους ο κανόνας αλλάζει: όπως μία επιχείρηση, το πανεπιστήμιο ή ο ερευνητής δε διαθέτουν ελεύθερα στους ανταγωνιστές τους τις πρωτοπόρες ανακαλύψεις τους αλλά επιδιώκουν να τις κρατήσουν για τους εαυτούς τους. Επίσης, μερικές φορές συμφωνίες δίνουν το δικαίωμα στην επιχείρηση να αποκρύψει εντελώς τα πορίσματα της έρευνας (χαρακτηριστικό π.χ. οι έρευνες που έγιναν για τις συνέπειες της χρήσης κινητών τηλεφώνων τα αποτελέσματα των οποίων αποκρύφτηκαν από τις εταιρίες επειδή ήταν απαγορευτικά για τη χρήση κινητών). Είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι όλη αυτή η κατάσταση δημιουργεί για τα δημόσια πανεπιστήμια μια έμμεση ιδιωτικοποίηση. Κάτω από το μανδύα του δημόσιου τα πανεπιστημιακά ιδρύματα είτε συνολικά είτε κατηγορίες καθηγητών επιδίδονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες. Τέλος, η σημαντικότερη επίπτωση της επιχειρηματοποίησης της έρευνας και εν γένει του πανεπιστημίου είναι η

εισαγωγή σχέσεων κεφαλαίου-εργασίας μέσα στο πανεπιστήμιο. Ένα μέρος του καθηγητικού σώματος αποτελεί πλέον την εργοδοσία ενώ ένα τμήμα του φοιτητών αλλά και ένα τμήμα του καθηγητικού προσωπικού αποτελούν μισθωτή εργασία. Μάλιστα, στην Ελλάδα (και όχι μόνο), οι σχέσεις αυτές είναι συχνά μαύρης εργασίας με τους μεταπτυχιακούς και τους Υ.Δ να δουλεύουν με άθλιους όρους αμοιβής και ασφάλισης.

Η εικόνα αυτής της νέας πραγματικότητας είναι ήδη ορατή εκεί που οι αλλαγές που δρομολογεί το επιχειρηματικό πανεπιστήμιο έχουν προχωρήσει δραματικά -στις ΗΠΑ- και έχει αρχίσει να αλλάζει τα πράγματα μέσα στο πανεπιστήμιο και τους φοιτητές. Οι αγώνες των μεταπτυχιακών και των ερευνητών στο Yale για συνδικαλιστική οργάνωση και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και αμοιβών το 1995 αποτέλεσαν και αποτελούν ένα κομβικό σημείο αναφοράς. Στην Ελλάδα, τα πράγματα θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ακόμα σε μια μεταβατική κατάσταση με σημαντικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων σχολών. Είναι, όμως, ξεκάθαρο ότι κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση με βασικό μοχλό το νομοσχέδιο για την αξιολόγηση. Μόνο ένα κίνημα ανατροπής που θα επιδιώκει τη δημιουργία μετώπου παιδείας-εργασίας μπορεί να δώσει την απάντηση που απαιτείται απέναντι σε αυτή τη συνολική επίθεση παλεύοντας με ορίζοντα την απελευθέρωση της εργασίας και της γνώσης από τα καπιταλιστικά δεσμά.

«είμαστε ρεαλιστές, κυνηγάμε το αδύνατο»

Έλια Αποστολοπούλου (βιολογικό)

«There must have been a door when I came in...»

Οι μεταπτυχιακές σπουδές είναι μια επιθετική κίνηση του κεφαλαίου. Ο

πολλαπλασιασμός και η μαζικοποίηση τους προκύπτει από τις καινούριες

ανάγκες του κυρίως για ένα νέου τύπου εργατικό δυναμικό. Άλλωστε, βασικός ρόλος του πανεπιστημίου είναι η εξυπηρέτηση των αναγκών της κεφαλαιοκρατικής αναπαραγωγής παράγοντας συγκεκριμένο τύπο αποφοίτων-μελλοντικών εργαζόμενων. Επιπλέον, είναι σε μεγάλο βαθμό ο «δούρειος ίππος» μέσω του οποίου οι πρόωρες εξειδικεύσεις που δημιουργούνται συγκροτούνται και σταδιακά επιβάλλονται και στον προπτυχιακό κύκλο. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές αποτελούν το πιο φτηνό εργατικό δυναμικό του πανεπιστημίου αφού χρησιμοποιούνται πλέον μαζικά σε ερευνητικές και διδακτικές δραστηριότητες που πολλές φορές είναι άμισθες. Μάλιστα, πολλές φορές τμήματα των προγραμμάτων αυτών συνδυάζονται με εργασίες φοιτητών όποτε είτε αμισθί είτε με το δέλεαρ μίας πληρωμής συνεισφέρουν σε ερευνητικά

που προσφέρουν πολλαπλάσια κέρδη στους πανεπιστημιακούς επιβλέποντες τους. Όπως είναι προφανές με τον τρόπο αυτό επηρεάζεται άμεσα η πανεπιστημιακή εκπαίδευση από επιχειρηματικές προτεραιότητες καθώς πριμοδοτούνται θέματα οικονομικά προσοδοφόρα. Επιπλέον, οι συνθήκες σπουδών και εργασίας των φοιτητών αυτών επιδεινώνονται ραγδαία τα τελευταία χρόνια καθώς ενώ οι μισθοί παραμένουν μικροί και η ασφαλιστική κάλυψη μηδαμινή ή ανύπαρκτη αντιμετωπίζουν αυξημένες διδακτικές ευθύνες, μεγαλύτερο ερευνητικό φόρτο και αυξημένες καθηγητικές απαιτήσεις. Στην πραγματικότητα τελικά το πανεπιστήμιο αντί να βοηθά αυτό εμάς τους φοιτητές ουσιαστικά «βοηθείται» και μάλιστα εξαιρετικά προσοδοφόρα από εμάς.

E.A.

Με τη διαμόρφωση της η επιστημονική γνώση αποκτά τους δικούς της νόμους και μια σχετική αυτοτέλεια. Μέσα από το γίνεσθαι της ωστόσο εκφράζονται οι αντιθέσεις του κοινωνικού είναι. Η ιδεολογία διαποτίζει το σώμα της επιστήμης και η επιστήμη παράγει ιδεολογία. Έτσι γίνονται δυνατές οι ιδεαλιστικές αποπλανήσεις όχι μόνο στο χώρο της φιλοσοφίας αλλά και στο χώρο των ειδικών επιστημών. Όπως δεν υπάρχει απόλυτη πλάνη έτσι δεν υπάρχει και απόλυτη αλήθεια έξω από ιστορικούς προσδιορισμούς και δεσμεύσεις και έξω από ιδεολογικές καταβολές. Η εξέλιξη της επιστημονικής γνώσης πραγματώνεται μέσα σε καθορισμένες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επηρεάζουν τόσο αυτό το γίνεσθαι όσο και την κατανόηση του. Η επιστήμη επαναστατικοποιεί την τεχνολογία αλλά και οι επιδιώξεις της κυρίαρχης τάξης καθορίζουν την ανάπτυξη της επιστήμης. Η επιστήμη δεν είναι ένας θεσμός δίπλα στην κοινωνία αλλά μέσα

στην κοινωνία. Αποτελεί μέρος των παραγωγικών της δυνάμεων αλλά και του ιδεολογικού της εποικοδομήματος. Δεν είναι, λοιπόν, ουδέτερη ούτε στο οικονομικό-παραγωγικό ούτε και στο ιδεολογικό επίπεδο. Η επιστήμη διατυπώνει αλήθειες, δηλαδή προτάσεις που αντιστοιχούν στις δομές, στις σχέσεις και στην κίνηση του πραγματικού. Η ιδεολογία επηρεάζει τις εννοιολογικές βάσεις, την κατανόηση και συχνά τη στρατηγική της έρευνας (ιδιαίτερα στις κοινωνικές επιστήμες που είναι επί της ουσίας ταξικές).

«Η επιστήμη είναι συγκεκριμένα η ένωση του αντικειμενικού γεγονότος και μιας υπόθεσης ή ενός συστήματος υποθέσεων που υπερβαίνουν το καθαρό αντικειμενικό γεγονός».

(Α. Γκράμσι).

«Η επιστημονική αλήθεια είναι η διαλεκτική στιγμή η οποία προκύπτει από την ενότητα και την αντίθεση του υποκειμενικού με το αντικειμενικό».

(Ε. Μπιτσάκης).

Ο θετικισμός και η ...αλήθεια

...Η ανάπτυξη του σύγχρονου θετικισμού συνδέεται οργανικά με την ανάπτυξη των φυσικών επιστημών. Είναι μια φιλοσοφία που αξιώνει την πλήρη αντικειμενικότητα, καθώς θέλει να στέκεται στο «άμεσα δεδομένο». Φαίνεται, λοιπόν, να συνδέεται με την πράξη και να σέβεται τη μαρτυρία της. Ωστόσο η σύνδεση αυτή είναι εξωτερική και η αντικειμενικότητα της ψεύτικη. Η πράξη εδώ νοείται σαν καθαρά ατομική και αποσπασματική. Χάνει την ιστορικότητα και τον κοινωνικό της χαρακτήρα. Δεν οδηγεί στη θεωρητική ιδιοποίηση της πραγματικότητας και δε συμβάλλει στο μετασχηματισμό της. Απορρίπτοντας τις έννοιες της αντικειμενικής πραγματικότητας και της φυσικής και κοινωνικής νομοτέλειας ο σύγχρονος θετικισμός αποκόπτεται από τη δημιουργική πράξη. Ο θετικισμός με την τυπολατρία του αποτελεί χαρακτηριστική περίπτωση διάστασης ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη. Είναι τελικά φιλοσοφία της θέασης, παθητική φιλοσοφία. Η κοινωνική του, ωστόσο, ουδετερότητα και ανευθυνότητα είναι μια θέση που διευκολύνει τη διατήρηση αυτού που υπάρχει και που ενίοτε το υπερασπίζεται χωρίς προσχήματα. Ο υλισμός με τη διαλεκτική συγχωνεύονται οργανικά σε μια

κοσμοαντίληψη, που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε φιλοσοφία του γίνεσθαι. Ο μαρξισμός μεταφέρει το πρόβλημα της αλήθειας από το χώρο των τυπικών σχέσεων, στο χώρο της πραγματικότητας και της πράξης. «Το ερώτημα, αν η ανθρώπινη νόηση - γράφει ο Μαρξ- μπορεί να καταλήξει σε μια αντικειμενική αλήθεια, δεν είναι πρόβλημα θεωρητικό, αλλά πρακτικό. Ο άνθρωπος οφείλει να αποδείξει μέσα στην πράξη την αλήθεια, δηλαδή την πραγματικότητα και τη δύναμη, το εντεύθεν της νόησης τους. Η συζήτηση για την πραγματικότητα ή μη της νόησης, απομονωμένη από την πράξη, είναι καθαρά σχολαστική».

Τελικά, η αλήθεια δεν είναι ούτε αποκάλυψη, ούτε ανάμνηση, ούτε θέαση, ούτε επιστροφή του πνεύματος στον εαυτό του, ούτε τυπική σχέση, ούτε αιώνια. Κατακτιέται στο χρόνο χάρη στη διαλεκτική της πρακτικής και της θεωρητικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

«Η αλήθεια, έγραφε ο Λένιν, είναι εξελικτική διαδικασία. Από την υποκειμενική ιδέα ο άνθρωπος περνά στην αντικειμενική αλήθεια, μέσα από την πράξη (και την τεχνική)».

Ευτύχης Μπιτσάκης (από το «Θεωρία και Πράξη»).

**They tell you not to hang around
And learn what life's about
And grow up just like them,
Won't let you work it out
And you're full of doubt
Maybe I'm mistaken
Expecting you to fight
Or maybe I'm just crazy
I don't know wrong from right.
But while I'm still living
I've just got this to say
It's always up to you,
If you want to be that,
Want to see that,
Want to see it that way.
SUPERTRAMP**